

4. Životní prostředí

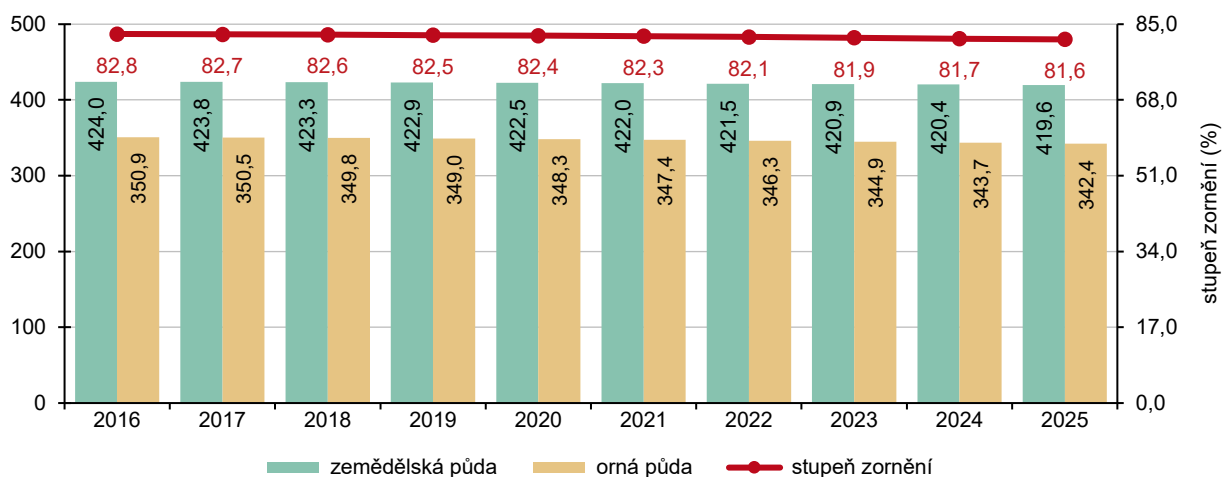
Od posledních výraznějších změn územní struktury v roce 2005 se rozloha zemědělské půdy v kraji soustavně zmenšuje, v průměru o 570 ha ročně. Koncem roku 2025 byla její rozloha o 11,9 tis. ha (tj. o 2,8 %) nižší než na počátku zmíněného období. Rozloha orné půdy klesá ještě výraznějším tempem, za citované období se snížila o 17,1 tis. ha (tj. o 4,7 %). Plocha ekologicky stabilních prvků (lesy, sady, zahrady a vinice, trvale zatravněné pozemky a vodní plochy) vzrostla o 2,3 %. Investice na ochranu životního prostředí podle místa investice vzrostly od roku 2000 3,6násobně na hodnotu 4,7 mld. Kč v roce 2025. V přepočtu na jednoho obyvatele kraje se jednalo o zvýšení z hodnoty 1 132 Kč na 3 805 Kč.

Půdní fond

Orné půdy ubývá, ale stále tvoří téměř polovinu rozlohy kraje, stupeň zornění je mezi kraji nejvyšší.

Jihomoravský kraj je s rozlohou 718,8 tis. hektarů v Česku 4. největší. V roce 2016 se rozloha kraje redukcí katastrálního území vojenského újezdu Březina snížila o 724 ha (správní úpravou území přešlo do Olomouckého kraje). K 31. 12. 2025 zaujímala zemědělská půda 419,6 tis. ha, z toho orná půda 342,4 tis. ha, což představovalo 47,6 % rozlohy kraje. Výměra orné půdy se oproti roku 2016 v kraji snížila o 8,5 tis. ha. Stupeň zornění (tj. podíl orné půdy na zemědělské) zůstal i v roce 2025 mezi kraji nejvyšší. Za sledované desetileté období však mírně poklesl, a to o 1,2 procentního bodu z 82,8 % v roce 2016 na 81,6 % v roce 2025.

Graf 4.1 Plocha zemědělské a orné půdy v Jihomoravském kraji (tis. ha)

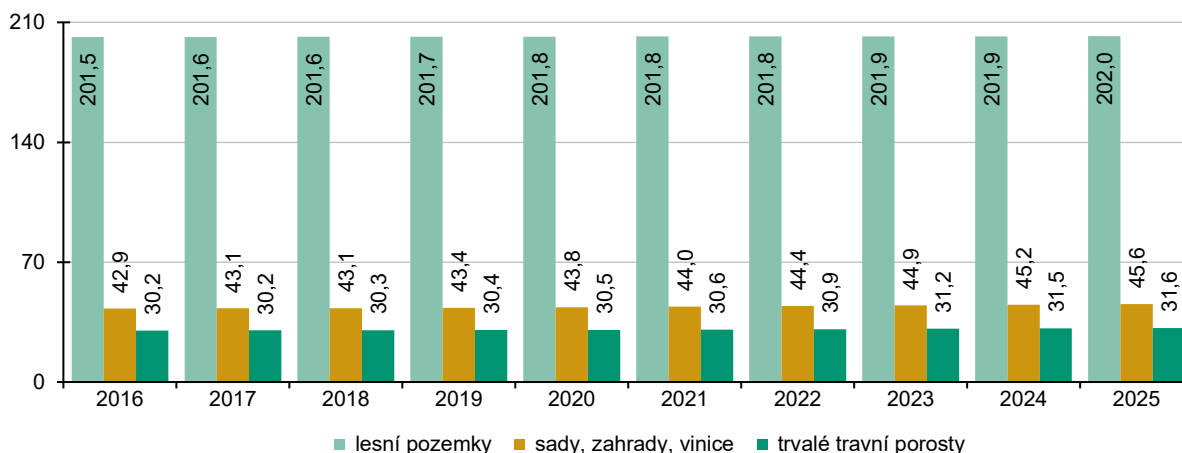

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

Plocha ekologicky stabilních prvků se během 10 let mírně zvětšila, zároveň došlo k poklesu výměry orné půdy, což společně vedlo k příznivému vývoji koeficientu ekologické stability.

Snižování rozlohy orné půdy doprovázené intenzivním a efektivním využíváním stávající výměry je nutnou podstatou vztahu zemědělství k přírodě a životnímu prostředí. V souladu s péčí o životní prostředí je i rozšiřování plochy ekologicky stabilních prvků (sady, zahrady, vinice a trvalé travní porosty, z nezemědělské půdy lesní pozemky a vodní plochy). V Jihomoravském kraji výměra orné půdy během 10 let mírně poklesla, zatímco plocha ekologicky stabilních prvků naopak mírně vzrostla – v roce 2016 v součtu tvořily plochu 290,2 tis. ha a na konci roku 2025 již 295,1 tis. ha. V souvislosti s tímto vývojem je znatelné i mírné zlepšení koeficientu ekologické stability v kraji – v roce 2016 činil 0,677, v roce 2025 vzrostl na 0,697. Koeficient stability je vypočten jako poměr ekologicky stabilních prvků a ekologicky nestabilních prvků (orná půda, zastavěná a ostatní plocha).

Graf 4.2 Plocha vybraných druhů pozemků v Jihomoravském kraji (tis. ha)

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

Chráněná území

Na území kraje je více než 60 tisíc hektarů chráněných území. V roce 2025 byla vyhlášena nová CHKO Soutok.

V Jihomoravském kraji se nachází 359 zákonem chráněných území. Jejich celková rozloha k 31. 12. 2025 činila 62,7 tis. ha, což tvořilo 9,8 % rozlohy kraje. Jediný národní park v kraji – Národní park Podyjí – byl vyhlášen v roce 1991 a má rozlohu 6,3 tis. ha. Chráněné krajinné oblasti jsou čtyři – Moravský kras (vyhlášen v roce 1956), Pálava (rok 1976) a Bílé Karpaty (rok 1980). V roce 2025 byla vyhlášena CHKO Soutok, nazývaná také jako „Moravská Amazonie“. Jedná se o nejrozsáhlejší komplex lužních lesů ve střední Evropě. Rozkládá se na ploše 12,5 tis. ha v okresech Břeclav a Hodonín. CHKO zaujímají plochu o rozloze 48,5 tis. ha. Na území kraje je i 354 maloplošných chráněných území (národní přírodní památky, národní přírodní rezervace, přírodní památky, přírodní rezervace) o celkové rozloze 15,4 tis. ha. K 1. 3. 2017 došlo ke změně metodiky výpočtu souhrnných rozloh chráněných území. Rozlohy jsou od tohoto data vypočítávány ve všech případech z obvodových hranic chráněných území. V předchozím období se ve většině případů využívaly číselné údaje z vyhlášovacích dokumentace.

Evropsky významné lokality zaujímají 9,2 % rozlohy kraje.

V rámci soustavy chráněných území Natura 2000, kterou vytvářejí státy EU, se v kraji nachází také 204 evropsky významných lokalit o celkové rozloze 65,7 tis. ha (9,2 % rozlohy kraje) a 8 ptačích oblastí o rozloze 41,0 tis. ha (5,7 % rozlohy kraje).

Vodovody a kanalizace

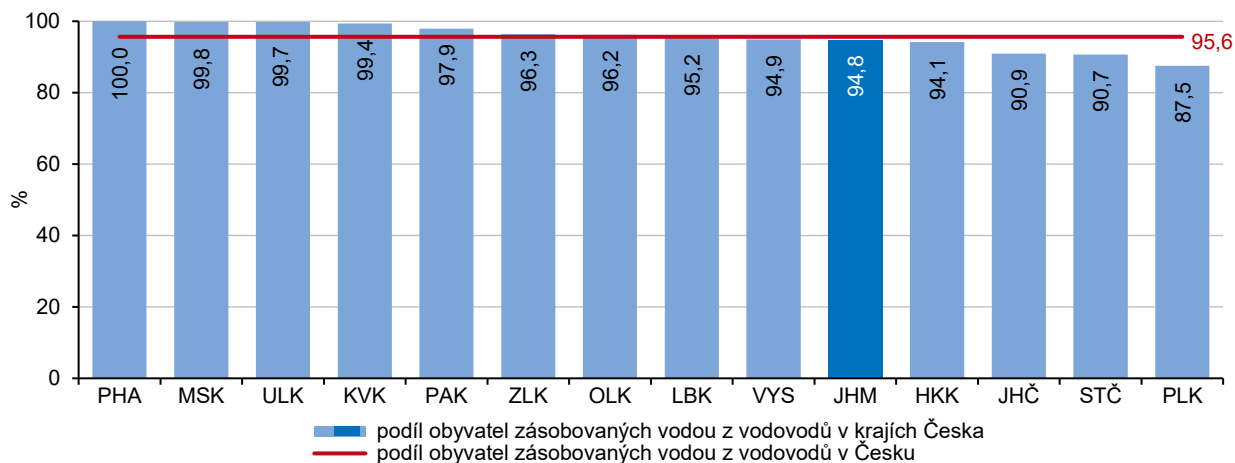
Změny ve výkaznictví.

Údaje o vodovodech a kanalizacích za rok 2025 vychází z administrativního zdroje dat Ministerstva zemědělství s označením Vybrané údaje majetkové evidence (VÚME) a Vybrané údaje provozní evidence (VÚPE). ČSÚ začala tyto údaje přebírat počínaje rokem 2025 (data za rok 2024). Zároveň byla zrušena zpravodajská povinnost provozovatelů a majitelů vodovodů a kanalizací vůči statistickému zjišťování VH8b-01. Kvůli metodickým rozdílům nejsou tyto údaje navzájem srovnatelné, proto byla časová řada dat vycházející z VH8b-01 rokem 2023 ukončena.

eV zásobování pitnou vodou převládá voda z veřejných vodovodů.

V roce 2025 bylo v Jihomoravském kraji zásobováno pitnou vodou z veřejných vodovodů 1 163,4 tis. osob, což bylo 94,8 % obyvatel kraje. Délka vodovodní sítě je v mezikrajském porovnání druhá nejdelší a činí 8 286 km, prvenství drží kraj Středočeský s 13 006 km. Vodovodních přípojek bylo v Jihomoravském kraji na konci roku 296,5 tis.

Graf 4.5 Podíl obyvatel¹⁾ zásobovaných vodou z vodovodů podle krajů v roce 2025

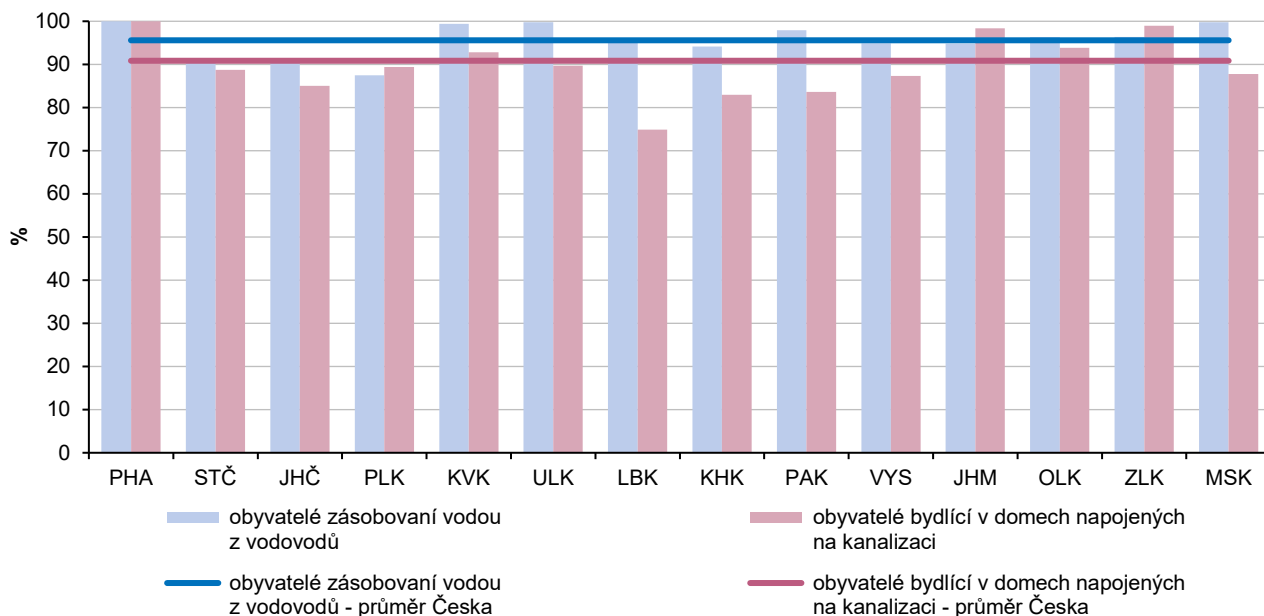

¹⁾ výpočet na střední stav obyvatelstva

Každý obyvatel kraje denně spotřebuje v průměru 93,5 litru vody. Nejnížší denní spotřebu vody, a to 81 litru, mají domácnosti ve Zlínském kraji.

Specifické množství vody fakturované celkem (tj. podíl vody fakturované celkem domácnostem, průmyslu a ostatním odběratelům na jednoho obyvatele s připojením na vodovod za den) dosáhla 133,7 litru. V mezikrajském srovnání se hodnoty tohoto ukazatele pohybují od 115,7 litru za den ve Zlínském kraji do 157,5 litru v hl. m. Praze. Jihomoravský kraj se zařadil na třetí pozici. Spotřebu vody v domácnostech vyjadřuje ukazatel specifického množství vody fakturované domácnostem, tedy podíl vody fakturované domácnostem na jednoho napojeného obyvatele za den. V Jihomoravském kraji dosáhla denní spotřeba vody 93,5 litru na osobu a byla mezi kraji druhá nejvyšší. V mezikrajském porovnání nejvyšší denní spotřebu 106,8 litru na osobu měly domácnosti v Praze, nejnižší denní spotřebu vykázaly domácnosti ve Zlínském kraji, kde na osobu připadlo 81,0 litru na den.

Graf 4.6 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2025

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

V domech, které nejsou napojeny na kanalizaci, žije necelých 1,7 % obyvatel kraje.

V domech s napojením na kanalizaci odpadních vod žilo v roce 2025 v kraji 1 206,8 tis. obyvatel (98,3 % obyvatel kraje). V domech napojených na kanalizaci

ústíci do čistírny odpadních vod (ČOV) žilo 1 121,9 tis. osob. Kanalizační síť v roce 2025 dosahovala délky 6,3 tis. km, bylo zde 303,5 tis. kanalizačních přípojek.

Při čistění vod převažuje voda splašková.

V roce 2025 kanalizací oteklo 62,6 mil. m³ fakturovaných odpadních vod, z toho 62,4 % tvořily vody splaškové. V čistírnách odpadních vod bylo celkem vyčištěno 81,6 mil. m³ vody. Převažující částí čištěných vod byly vody splaškové, a to 45,3 %. Čištěné průmyslové vody tvořily 14,3 %, následované vodami ze zemědělství vč. ostatních (11,8 %) a srážkovou vodou s 11,8% podílem.

V kraji je 322 ČOV.

Za čistírnu odpadních vod se považují objekty a zařízení sloužící k čištění odpadních vod s mechanickým, biologickým, příp. dalším stupněm čištění. Za čistírny se nepovažují zařízení pro hrubé předčištění odpadních vod (česla, lapače písků, lapače oleje apod.), septiky, žumpy a jednoduchá zařízení s mechanickou funkcí, která nejsou pravidelně sledována a obsluhována. Počet ČOV vyhovujících této definici v roce 2025 dosáhl hodnoty 322 čistíren s celkovou denní kapacitou 359,4 tis. m³.

Emise

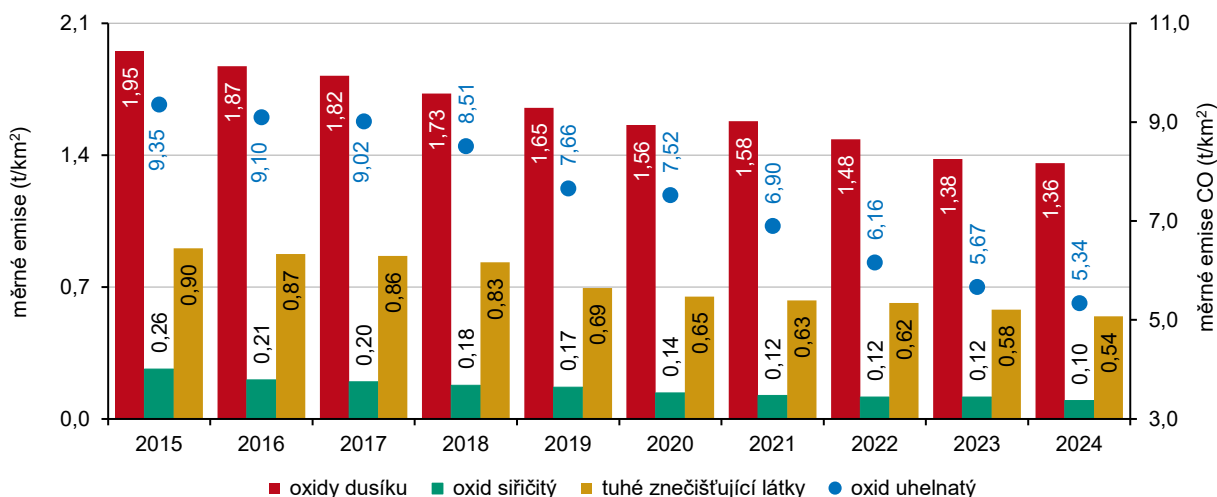
Emise jsou látky znečišťující ovzduší.

Emisí je označován děj, při kterém jsou do ovzduší vnášeny látky různého skupenství. Mezi základní znečišťující látky patří oxid uhelnatý (CO), oxidy dusíku (NO_x), oxid siřičitý (SO₂) a tuhé emise v ovzduší.

Emise eviduje a třídí Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší REZZO.

U emisí se měří jejich celková produkce v tunách, případně měrné emise těchto látek, takže v přepočtu v tunách na km² nebo v kilogramech na obyvatele. Množství znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší a jejich zdroje eviduje Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). Podle závislosti na druhu zdrojů a jejich tepelných výkonech se REZZO člení na REZZO 1 (velké stacionární zdroje znečišťování), REZZO 2 (střední stacionární zdroje znečišťování), REZZO 3 (malé stacionární zdroje znečišťování) a REZZO 4 (mobilní zdroje znečišťování – silniční a železniční vozidla, plavidla, letadla).

Graf 4.7 Měrné emise REZZO 1-4¹⁾ v Jihomoravském kraji

¹⁾ Krajské bilance od roku 2021 nejsou srovnatelné s bilancemi za předchozí roky z důvodu použití nové metodiky, za rok 2024 předběžný údaj.

Vývoj produkce emisí je dlouhodobě příznivý.

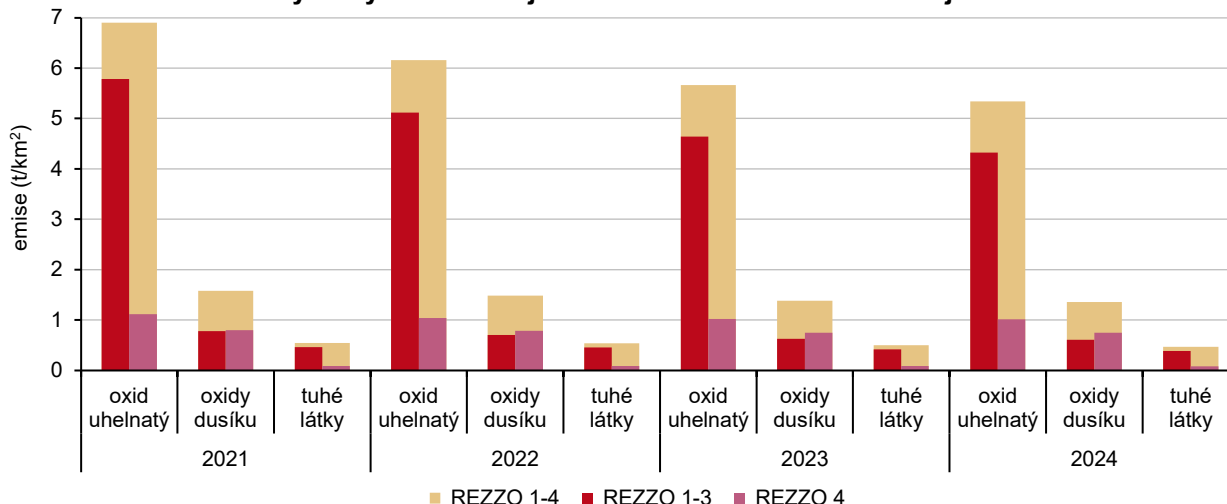
Data za rok 2025 ještě nejsou k dispozici. V roce 2024 bylo v Jihomoravském kraji vyprodukováno všemi zdroji 38,4 tis. tun oxidu uhelnatého (o 2,3 tis. tun méně než v předcházejícím roce), 9,8 tis. tun oxidu dusíku (o 163 tun méně než v roce 2023),

emise oxidu siřičitého činily 0,7 tis. tun (meziročně o 132 tun méně) a tuhé látky dosáhly objemu 3,4 tis. tun (o 262 tun méně než v předcházejícím roce).

Hlavní roli v produkci oxidu siřičitého hrají stacionární zdroje znečišťování.

Na produkci oxidů dusíku se vyšší mírou podílely mobilní zdroje znečišťování (REZZO 4), naopak u oxidu uhelnatého i tuhých znečišťujících látek to byly zdroje stacionární (REZZO 1-3). Hlavní roli v produkci oxidu siřičitého hrají stacionární zdroje znečišťování (REZZO 1–3).

Graf 4.8 Měrné emise vybraných znečišťujících látek v Jihomoravském kraji

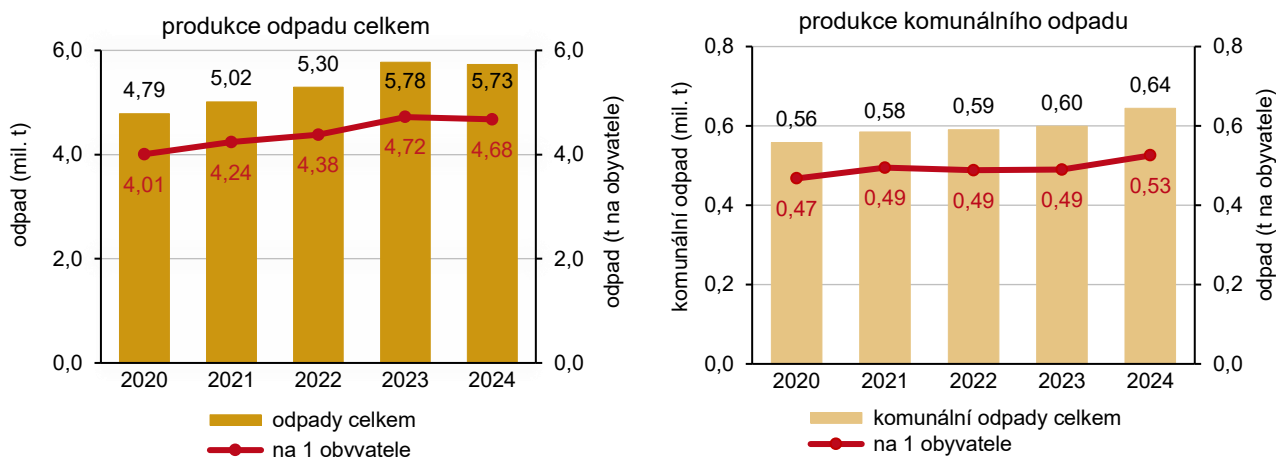

Odpady

Změny ve zdrojích dat odpadového hospodářství.

V roce 2020 došlo ke změně metodiky zpracování statistiky odpadů. Sběr dat výkazem Odp 5-01 byl částečně nahrazen převzetím údajů z Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností Ministerstva životního prostředí ČR. Cílem činnosti odpadového hospodářství je minimalizovat vedlejší produkty a jejich vliv na život kolem a maximalizovat jejich další možné využití.

Graf 4.9 Produkce odpadu v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji bylo vyprodukováno nejvyšší množství celkového odpadu ze všech krajů.

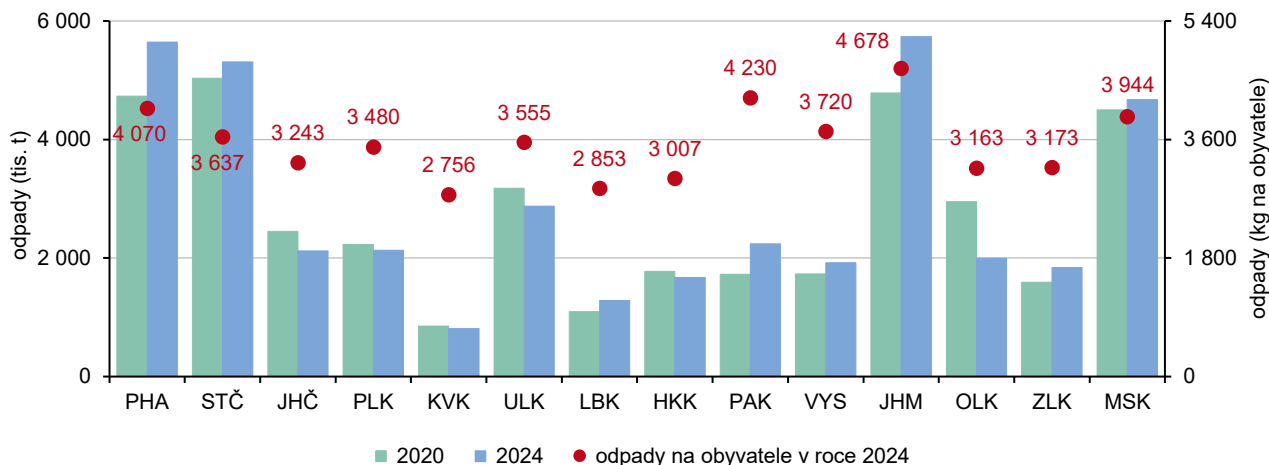
V roce 2024 bylo v Jihomoravském kraji vyprodukováno 5,7 mil. tun odpadů, tento objem byl mezi kraji nejvyšší a tvořil 14,3 % republikového celku. Proti roku 2023 se produkce odpadů v kraji snížila o 43,2 tis. tun, tj. o 0,7 %. Od roku 2020 produkce odpadu každoročně rostla, tento trend ukončil až rok 2024. Na jednoho obyvatele

v kraji připadlo 4 678 kg odpadů, což bylo mezi kraji opět nejvyšší množství. Meziročně se přepočtená hodnota v kraji snížila o 46 kg, tj. o 1,0 %.

Produkce komunálního odpadu v kraji každoročně narůstá.

Objem komunálního odpadu vyprodukovaného v kraji se postupně navyšoval. V roce 2020 bylo v kraji vyvezeno 558,3 tis. tun komunálního odpadu, v roce 2024 to bylo již 644,3 tis. tun, tedy o 86,0 tis. tun více (tj. o 15,4 %). Objem komunálního odpadu z roku 2024 byl mezi kraji 4. nejvyšší a tvořil 10,9 % republikového množství.

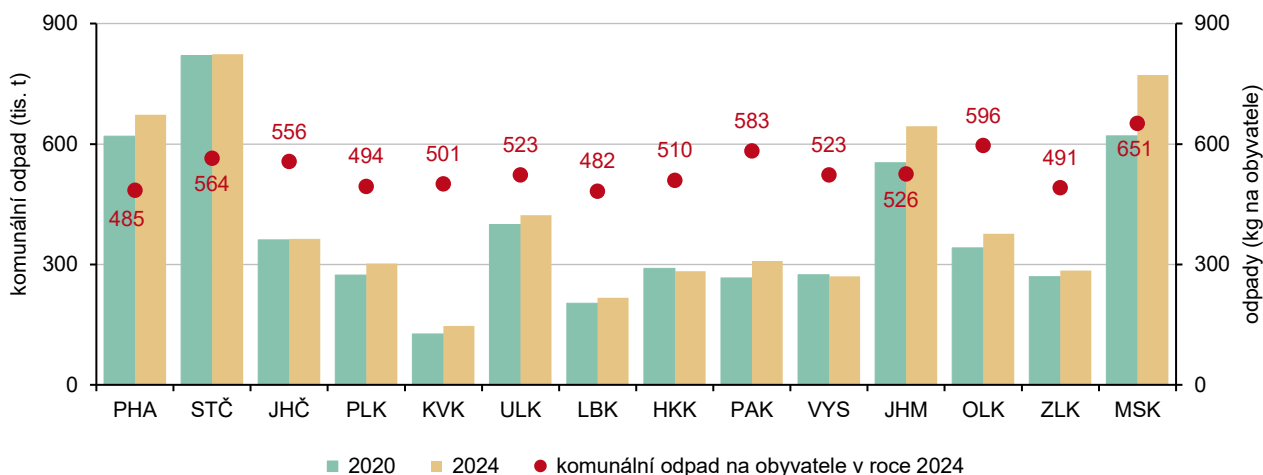
Graf 4.10 Odpady v letech 2020 a 2024 v krajích

Jeden obyvatel kraje v roce 2024 vyprodukoval v průměru 526 kg komunálního odpadu.

Celkovému navyšování objemu komunálního odpadu odpovídá i navyšování přepočtených hodnot na jednoho obyvatele. V roce 2020 na obyvatele v kraji připadla produkce 468 kg komunálního odpadu, po tříleté víceméně stagnaci v roce 2024 významně vzrostla. V roce 2024 na 1 obyvatele připadlo již 526 kg komunálního odpadu. Meziroční nárůst činil 35,7 kg na obyvatele kraje (tj. růst o 7,3 %). Produkce komunálního odpadu na obyvatele byla mezi kraji 6. nejvyšší.

Graf 4.11 Komunální odpad v letech 2020 a 2024 v krajích

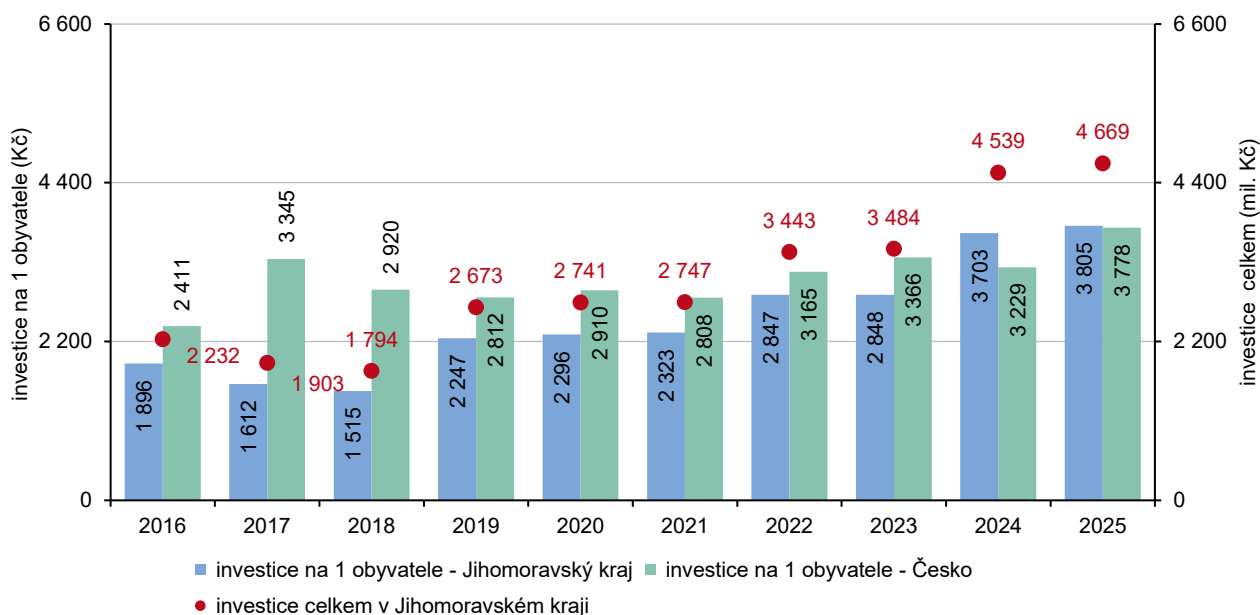
Výdaje na ochranu životního prostředí

Je třeba brát na zřetel rozdíl mezi výdaji investorů v kraji a výdaji realizovanými na území kraje.

U výdajů na ochranu životního prostředí je nutno rozlišit výdaje investorů se sídlem v kraji (bez územního určení) a výdaje, které jsou realizovány na území kraje. U investorů se sídlem v kraji výdaje na ochranu životního prostředí zahrnují investiční náklady na pořízení dlouhodobého hmotného majetku a neinvestiční

náklady, které se vztahují k aktivitám na ochranu životního prostředí. Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí zahrnují mzdové náklady, platby nájemného, energie a ostatní materiál a platby za služby, u kterých je účelem ochrana životního prostředí.

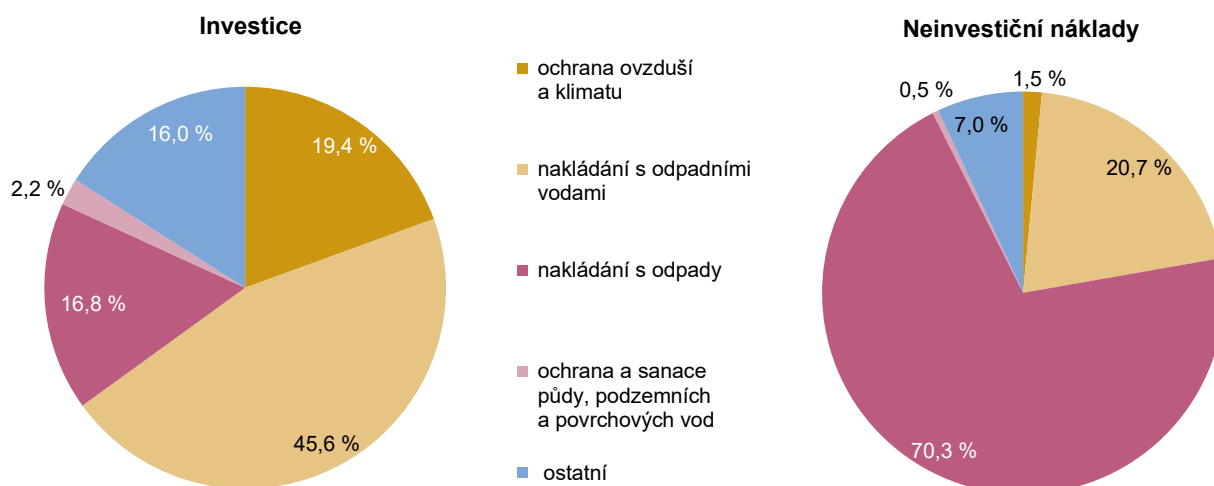
Graf 4.12 Investice na ochranu životního prostředí na 1 obyvatele podle místa investice

Výdaje na ochranu životního prostředí v roce 2025 vzrostly oproti roku 2024 nepatrně.

Na území Jihomoravského kraje bylo na ochranu životního prostředí v roce 2025 investováno 4,7 mld. Kč. Tato částka byla o 0,1 mld. Kč vyšší než v roce 2024, tj. o 2,9 %. Nejvyšší objem prostředků na ochranu životního prostředí v kraji byl vynaložen v roce 2015, a to 6,2 mld. Kč. Přepočtená hodnota investic na jednoho obyvatele byla v roce 2025 mezi kraji 7. nejvyšší a dosáhla 3 805 Kč, čímž převýšila republikový průměr o 27 Kč.

Graf 4.13 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Jihomoravském kraji (průměr let 2019–2025 v %)

Investoři se sídlem v kraji vydali na ochranu životního prostředí přes 14 mld. Kč.

Investoři se sídlem v Jihomoravském kraji na ochranu životního prostředí vynaložili v roce 2025 celkem 14,3 mld. Kč. V této částce byly zahrnuty investice za 4,5 mld. Kč, dalších 9,8 mld. Kč tvořily neinvestiční náklady. Celkový objem výdajů

meziročně vzrostl o 1,5 mld. Kč, tj. o 12,0 %. Investiční náklady vzrostly o 1,1 mld. Kč, tj. o 30,7 %, objem neinvestičních nákladů se zvýšil o 0,5 mld. Kč, tj. o 5,0 %.

Investice na ochranu životního prostředí tvořily téměř třetinu celkových nákladů.

Objem investičních nákladů na ochranu životního prostředí (dle sídla investora) tvořil 31,7 % celkových nákladů. V roce 2025 byly investice ve výši 1,0 mld. Kč určeny na ochranu ovzduší (21,0 % z celku investic). Na nakládání s odpadními vodami připadlo 2,1 mld. Kč (45,6 %), na nakládání s odpady 0,5 mld. (9,9 %). Ve výše uvedeném grafu jsou uvedeny podíly jednotlivých zaměření investic v průměru za posledních 7 let (průměr 2019-2025).

Na nakládání s odpady připadly více než dvě třetiny neinvestičních nákladů.

Objem neinvestičních výdajů na ochranu životního prostředí (dle sídla investora) tvořil 68,3 % celkových nákladů. V roce 2025 byly neinvestiční výdaje ve výši 0,1 mld. Kč určeny na ochranu ovzduší (1,3 % z celkové částky neinvestičních výdajů). Na nakládání s odpadními vodami připadlo 2,0 mld. Kč (20,7 %), na nakládání s odpady 6,8 mld. (69,7 %). Podíly jednotlivých zaměření neinvestičních výdajů v roce roku 2025 přibližně odpovídaly 7letým průměrům.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2019 až 2025

